

การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*

THE MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE OF EDUCATIONAL
INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE UBON RATCHATHANI
AMNAT CHAROEN

ชัตติยาภรณ์ บารามี่¹ เมธาวี โชติชัยพงศ์² และเจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม³

Kattiyaphorn Baramee¹ Methavee Chotchaipong² and Charoenwit Sompongtham³

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻²Ratchathani University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: dmagmag@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 359 คน ได้กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ และวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 10 คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) การพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา มีแนวทางดังนี้ การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การบริหารงบประมาณด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านผลลัพธ์ และด้านภาวะผู้นำ การบริหารงานบุคคลด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การบริหารทั่วไปด้านการจัดการด้านผลลัพธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้

* Received 2 March 2025; Revised 9 March 2025; Accepted 16 March 2025

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การบริหารสู่ความเป็นเลิศ

Abstract

The purposes of this descriptive research were as follows: 1) To study the administration towards excellence of educational institutions. and 2) To study the development of administration towards excellence of educational institutions under the Office of Secondary Education Service Area Ubon Ratchathani Amnat Charoen. It was a mixed-method research. The quantitative research was used. The sample group was 359 teachers of schools under the Office of Secondary Education Service Area Ubon Ratchathani, Amnat Charoen. The sample size was determined by using Taro Yamane's formula and stratified random sampling according to school size. The instrument was a questionnaire with a reliability value of 0.98. The data were analyzed to find percentages, means, and standard deviations. The qualitative research targeted 10 school administrators under the Office of Secondary Education Service Area Ubon Ratchathani Amnat Charoen. The instrument was in-depth interviews. The data were analyzed by content analysis.

The following results were found: The administration towards excellence of educational institutions was at a high level overall. 2) The development of administration towards excellence of educational institutions had the following approaches: academic administration in terms of measurement, analysis, and knowledge management; budget administration in terms of strategic planning; focus on students as stakeholders; outcomes and leadership; personnel administration in terms of focus on human resources; general administration in terms of management of outcomes; focus on students as stakeholders; strategic planning; and measurement, analysis, and knowledge management.

Keywords: Educational administration, Management towards excellence

บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์กรทางการศึกษาที่สำคัญระดับฐานล่างต่อการดำเนินบทบาทภารกิจ การสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดผลผลิตทางการศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นกลไกสำคัญที่จะ นำความสำเร็จและเสริมสร้างคุณภาพทางการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในองค์กรนั้นๆ การสร้าง

คุณภาพในโรงเรียนจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นใจเกิดขึ้นกับผู้รับบริการทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมส่วนรวม ดังนั้น โรงเรียนที่มีคุณภาพเชิงบริหารจัดการย่อมก่อให้เกิด มิติแห่งความเป็นเลิศในระบบการจัดการศึกษายุคใหม่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีปัจจัย และองค์ประกอบเสริมที่หลากหลายเข้ามาช่วยดำเนินการ เพื่อส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ได้ในที่สุด “ผู้บริหารโรงเรียน” จึงมีความสำคัญยิ่งที่ต้องกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ให้เกิดการพัฒนาคณาการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งหมายถึงโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนคุณภาพก้าวสู่ความเป็นเลิศ (พะกานาจ สุนทรรัตน์, 2566) ดังนั้น การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสังคม โดยต้อง ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค พร้อมทั้งวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสของสถานศึกษาที่จะ นำไปสู่เป้าหมาย มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ แผนการปฏิบัติงาน ในการ บริหารงานด้านต่าง ๆ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับ มาตรฐานให้มีเสถียรภาพในการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ เป็นกลไกสำคัญในการ บริหารการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในสังคม (จันทร์ผ่อง สมุทรผ่อง, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ได้นำนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการมาขับเคลื่อนเพื่อร่วมกันยกระดับคุณภาพการศึกษาเต็มกำลัง ความสามารถอย่างเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ภายใต้แนวทางการทำงาน “จับมือไว้ แล้วไป ด้วยกัน” และใช้สำนวนที่เข้าใจง่ายคือ “เรียนดี มีความสุข” เพื่อเดินทางยกระดับคุณภาพ การศึกษาไปด้วยกัน จากรายงานผลการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ 2565 ของกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาด้านปัจจัย คือ ผู้บริหารยังไม่ตระหนัก ไม่มีความเข้าใจกับ ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การมอบหมายผู้รับผิดชอบงานประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา ไม่ได้คำนึงถึงประสบการณ์ของบุคลากร ด้านกระบวนการ พบว่า โรงเรียนไม่มีกลไกในการขับเคลื่อนหรือพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างชัดเจน ซึ่งการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้งโรงเรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โรงเรียน พระราชทาน รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในฝัน จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากรายงานการประเมินตนเอง แต่มีปัญหาการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ที่ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบอยู่เสมอ การ จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นระบบของสถานศึกษา สถานศึกษายังมองไม่ครอบคลุมตั้งแต่ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต เมื่อผู้บริหารสถานศึกษารับนโยบายมาปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการ ต่อได้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบและบางสถานศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจแนว

ทางการดำเนินงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางเพื่อวางแผนพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศรวมถึงเป็นข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการบริหารสู่ความเป็นเลิศ เป็นการสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับสถานศึกษาเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถเป็นแบบอย่างและมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 81 โรงเรียน จำนวน 3,406 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 359 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ขนาดความคลาดเคลื่อน 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

1.3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ได้รับรางวัลผู้บริหารดีเด่น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. OBEC Awards จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

2.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบให้สอดคล้องในการสร้างข้อคำถาม

1.2 ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม

1.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจน ความครอบคลุม และความครบถ้วนของข้อคำถาม

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนของโรงเรียนสตรีสิริเกศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.976

1.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์

1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหา

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจน ความครอบคลุม และความครบถ้วนของข้อคำถาม

1.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 359 คน

3.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 10 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.44) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.38) ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.46) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.94$, S.D.=0.36) ตามลำดับ แสดงข้อมูลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยรวม

การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.21	0.44	มาก	1
ด้านการบริหารงบประมาณ	3.94	0.36	มาก	4
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.08	0.38	มาก	2
ด้านการบริหารทั่วไป	4.08	0.46	มาก	3
รวม	4.08	0.38	มาก	

2. ผลศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

2.1 การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีการจัดทำระบบวัดผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ครอบคลุมทุกทักษะ และส่งเสริมการจัดกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้ร่วมกัน

2.2 การบริหารงบประมาณด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในการบริหารงบประมาณ เพื่อช่วยให้การวางแผน

แผนการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อให้กระบวนการมีความถูกต้อง รวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น

2.3 การบริหารงบประมาณด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างรอบคอบ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการและความปลอดภัยของนักเรียน และจัดทำแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.4 การบริหารงบประมาณด้านผลลัพธ์ ควรมีการวางแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดทุนหรือหนี้สิน ซึ่งอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียนและคุณภาพการศึกษา และกระจายงบประมาณให้เหมาะสมกับโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์ที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดความเป็นเลิศในทุกด้าน

2.5 การบริหารงบประมาณด้านภาวะผู้นำ ควรมีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและการรับผิดชอบร่วมกัน และสนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นำในองค์กร เพื่อสร้างวัฒนธรรมของการเป็นผู้นำที่ดี

2.6 การบริหารงานบุคคลด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ชัดเจน และมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจองค์กร และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและทักษะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

2.7 การบริหารทั่วไปด้านการจัดการด้านผลลัพธ์ ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีเป้าหมายเดียวกันและมุ่งเน้นการพัฒนาผลลัพธ์ที่ชัดเจนโดยให้ความสำคัญกับคุณภาพและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.8 การบริหารทั่วไปด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู นักเรียน และชุมชนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

2.9 การบริหารทั่วไปด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนและติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และกำหนดแผนการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับเป้าหมายในอนาคต

2.10 การบริหารทั่วไปด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีการจัดเตรียมเครื่องมือและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนการวัดผลและการวิเคราะห์ได้

อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยให้ทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วม

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องจากการบริหารสู่ความเป็นเลิศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและเพิ่มคุณภาพการศึกษา รวมถึงสร้างมาตรฐานที่ดีให้แก่สถานศึกษา การบริหารที่มีคุณภาพจะส่งผลให้นักเรียน ครู บุคลากร และชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกันในทุกด้าน ทั้งนี้ยังช่วยให้สถานศึกษามีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานและคุณภาพที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญต่างก็ตระหนักและให้ความสำคัญในการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ได้มีการพัฒนางานทุกด้านในเชิงระบบอย่างต่อเนื่อง โดยการมีแผนการบริหารที่ชัดเจน การประเมินและติดตามผล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและการพัฒนาทักษะของบุคลากรในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน และทำให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายในด้านต่าง ๆ ได้อย่างดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต ประสิทธิ์นอก (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีแนวทางในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรจัดทำระบบวัดผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายครอบคลุมทุกทักษะ ส่งเสริมการจัดกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้ร่วมกัน 2) การบริหารงบประมาณด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ในการบริหารงบประมาณ เพื่อช่วยให้การวางแผนการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การบริหารงบประมาณด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรวางแผนการใช้งบประมาณอย่างรอบคอบ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการและความปลอดภัยของนักเรียน 4) การบริหารงบประมาณด้านผลลัพธ์ ควรวางแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดทุนหรือหนี้สิน ซึ่งอาจส่งผล

กระทบโดยตรงต่อนักเรียนและคุณภาพการศึกษา 5) การบริหารงบประมาณด้านภาวะผู้นำ ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และการรับผิดชอบร่วมกัน 6) การบริหารงานบุคคลด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ชัดเจน มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจองค์กร 7) การบริหารทั่วไปด้านการจัดการด้านผลลัพธ์ ควรกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรมีเป้าหมายเดียวกัน มุ่งเน้นการพัฒนาผลลัพธ์ที่ชัดเจนโดยให้ความสำคัญกับคุณภาพและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 8) การบริหารทั่วไปด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู นักเรียน และชุมชนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษา 9) การบริหารทั่วไปด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนและติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง 10) การบริหารทั่วไปด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรจัดเตรียมเครื่องมือและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนการวัดผลและการวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสรรค์ ปิวศิลป์ศักดิ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ การนำองค์กร การวางแผน กลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นการปฏิบัติ และผลลัพธ์ด้านผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ให้ประสบความสำเร็จ ควรมุ่งเน้นในการพัฒนางานในด้านที่มีสภาพการบริหารงานน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ใน 4 งาน ประกอบด้วย 10 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ มุ่งเน้นในการวัดผลการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 2) การบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านผลลัพธ์ และด้านภาวะผู้นำ 3) การบริหารงานบุคคล มุ่งเน้นในการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 4) การบริหารทั่วไป มุ่งเน้นในการจัดการด้านผลลัพธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีดังนี้ การบริหารงานวิชาการ ควรปรับปรุงในด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การบริหารงบประมาณ ควรปรับปรุงในด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้าน ผลลัพธ์ และด้านภาวะผู้นำ การบริหารงานบุคคลควรปรับปรุงในด้านการมุ่งเน้นทรัพยากร บุคคล การบริหารทั่วไปควรปรับปรุงในด้านการจัดการด้านผลลัพธ์ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการวัดผลการวิเคราะห์และการจัดการ ความรู้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ สามารถนำแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศไปสู่การปฏิบัติหรือนำมาบูรณาการ ร่วมกับระบบบริหารเดิมของโรงเรียนได้ เพราะมีแนวทางปฏิบัติที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ และ สร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ผ่อง สมุทรผ่อง. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานทุปีนัมเบอร์วันสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บัณฑิต ประสิทธิ์นอก. (2562). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ผะกานาจ สุคนธรัตน์. (2566). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษา ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2566). แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566). เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2567 จาก https://drive.google.com/file/d/1Bf3Bq7_2CZUn2fSmyU3r_QkYPNj-lqWpg/view.

เสกสรรค์ ปิวศิลป์ศักดิ์. (2562). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศโดยใช้กระบวนการจัดการ
ความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษา
เขต 35. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

Yamane, T. (1973). Statistics an introductory analysis. New York: Harper & Row.